

15681. ELEANIZTASUNAREN PSIKOLOGIA

Irakaslea: **Maria Jose Azurmendi** (31 Taldea, euskaraz)
(01:02 Taldea gazteleraz)

Kodea: 15681

Hautazko Irakasgaia

Curso Indiferente

Bigarren lauhilekoa

Kreditu totalak: Kreditu teorikoak: Kreditu praktikoak:

(Irakasgai hau bi urtetik behin eskeintze da, "Gizarte Psikologia eta Hizkuntza" irkasgaiarekin txandakatuz)

HELBURU OROKORRAK

Hizkuntza-ukipen problematika zabalean: eleaniztasun soziala, eleaniztuntasun indibiduala, hizkuntzen jabekuntza eta/edo ikaskuntza, hizkuntzen erabilera, hezkuntza eleanitza, hizkuntza normalkuntza eta plangintza, eta Abarrean hurbiltze teoriko, enpiriko eta aplikatua, ikuspegi psikologiko, soziologiko eta psikosozialak jarraituz.

GAITEGIA

1. **SARRERA:** Problematika karakterizatzea: hizkuntza-ukipena, kolinquismoa, elebitasuna eta eleaniztasuna (sozialak), elebiduntasuna eta eleaniztuntasuna (gizabanakoak). Ikusmira disziplinantzak. Aplikazio maila ezberdinak.

2. **HIZKUNTZA-UKIPENA:** Hizkuntza-ukipenarekiko unibertsaltasuna, gaurkotasuna eta konplexutasuna. Hizkuntza-ukipena eta kultura-ukipena. Egungo hizkuntzen geopolitika: hizkuntzen eta talde-linguistikonen historia, banaketa eta tipologia. Hizkuntzen eta talde-linguistikonen botere linguistiko erlatiboa. Hizkuntzen eta talde-linguistikonen boterea, estatusa eta tamaina. Hizkuntzen sailkapena. Talde-linguistikonen sailkapena. Hizkuntza eta nazioa. Hizkuntza eta kultura. Hizkuntz politikak. Hizkuntzen sorrera, mantentzea, heriotza (edo ordezkapena), berreskuratzea eta aldaketa. Hizkuntzen lehen mailako transmisioa, familiaren bitartez. Hizkuntzen bigarren mailako transmisioa, hezkuntzaren edo sozializazioaren bitartez.

3. **ELEANIZDUNTASUNAREN DIMENTSIO "PSIKOLOGIKOAK":** Elebiduntasuna eta eleaniztuntasuna. Elebiduntasunaren motak, ikusmira ezberdinak jarraituz. Eleaniztuntasunaren genesia, garapena eta ondorioak. Hizkuntzen jabekuntza eta ikaskuntza, hizkuntza-mota ezberdinen arabera. Hizkuntzen jabekuntza eta ikaskuntza, adinaren arabera. Ikuspegi: neuropsikologikoa, linguistikoa, kognitiboa, afektiboa eta komunikatiboa. Hizkuntzen arteko interdependentzia. Gaitasun linguistiko konplexua: gramatikala, kulturala, soziologikoa, diskurtsiboa eta komunikatiboa. Elebiduntasunaren neurketa.

4. **ELEANIZTASUNAREN ETA ELEANIZTUNTASUNAREN DIMENTSIO "SOZIOLOGIKOAK":** Elebitasuna eta eleaniztasuna. Hizkuntz-elkartea. Hizkuntzen funtzioak. Hizkuntzen eremu sozialak. Eleaniztasuna eta diglosia. Eleaniztasuna eta kultura. Eleaniztasunaren motak, ikuspegi ezberdinak jarraituz. Dibertsitate linguistikoak: dialektala, soziala, funtzionala, teknikoa, komunikatiboa, estilistikoa. Eleaniztasunaren neurketa.

- 5. ELEANIZTASUNAREN ETA ELEANIZTUNTASUNAREN DIMENTSIO “PSIKOSOZIALAK”:** Ikusmira psiko-sozio-linguistikoa. Eleaniztasunaren eta eleaniztuntasunaren arteko erlazioak. Aplikazio maila ezberdinak eta mailen arteko artikulazioa. komunikazio-sare indibiduala eta soziala. Talde mailaren (talde-barnekoa eta talde-artekoa) garrantzia. Talde-arteko PROZESU psiko-sozio-linguistikoak: kategorizazioa, identitatea (pertsonala, soziala eta etnolinguitikona), jarrerak, motibazioak, hautematea, bizitasun etnolinguitiko subjektiboa, egozpenak, estereotipoak, gabezi erlatiboa, gatazkak eta beren konponketa, akulturazioa, nazionalismoa, ideologia, ...: ukipenezko hizkuntzei eta talde-linguistikonei buruz. Dimentsio psikosozialen neurketa.
- 6. PORTAERA PSIKOSOZIOLINGUISTIKOAK, I:** Hizkuntzen jabekuntza, irakaskuntza, ikaskuntza eta erabilera. Lehen hizkuntza edo hizkuntzen (1H) jabekuntza. Ukipenezko bigarren hizkuntza edo hizkuntzen (u-2H) jabekuntza eta ikaskuntza. Atzerriko bigarren hizkuntza edo hizkuntzen (a-2H) jabekuntza eta ikaskuntza. Eleaniztuntasunaren jabekuntza: adinaren, gizabanakoaren ezberdintasun psikologikoen, testuinguru sozialaren, hezkuntzako testuinguruaren eta ezaugarri psikosozialen arabera. Eleaniztuntasunaren neurketa.
- 7. PORTAERA PSIKOSOZIOLINGUISTIKOAK, II:** Ukipenezko hizkuntzen erabilerak: libreak eta baldintzatuak. Ukipenezko hizkuntzen erabileraren baldintzapenak: psikologikoki, gaitasun linguistikokoaren arabera; soziologikoki, eremu sozialen eta komunikazio-sareen arabera; psikosozialki, identitate etnolinguitiko eta beste prozesu psikosozialen arabera. Hizkuntzen aukera eta alternantzia. Egokitze linguistikoa, psikologikoa eta psikosoziala. Hizkuntzen arteko nahasketa: interferentziak eta maileguak. Hizkuntzen erabileraren neurketa.
- 8. HEZKUNTZA ELEBIDUNA ETA ELEANIZDUNA:** Hezkuntzaren garrantzia, hizkuntza-ukipen egoeretan. Hezkuntza elebiduna eta eleanizdunaren motak, hezkuntzaren helburuen eta egituraketaren arabera. Hezkuntza eleaniztuntasunean eragiten duten faktoreak. Talde dominatzailearentzako hezkuntza eleanizduna. Menpeko taldearentzako hezkuntza eleanizduna. Murgiltze-programei buruzko esperientziak. Hezkuntzaren emaitzen neurketa.
- 9. HIZKUNTZA NORMALKUNTZA:** Ikusmira disziplinatza. Aplikazio maila ezberdinak. Hizkuntzen korpua eta estatusa. Hizkuntza-normalkuntza: helburuak eta prozesuak. Sánchez Carrión-Txepetx (1987) ikerlariaren hizkuntza-normalkuntzaren eredua.
- 10. HIZKUNTZA-POLITIKA ETA HIZKUNTZA-PLANGINTZA.** Hizkuntza-politika eta hizkuntza-plangintza. Hizkuntza-politika (eskuartze ofizialak) motak. Hizkuntza-politiken eskuartze mailak. Hizkuntza-plangintza: helburuak, etapak, prozesuak eta ebaluaketak. Hizkuntza-plangintza: ofiziala eta soziala. Fishman (1991, 2001) ikerlariaren hizkuntza-plangintzaren eredua (RLS = Reversing language shift).

Gai hauek lantzerakoan, ondoko bi zatiak bereiztuko dira:

1. Problematika orokorki;
2. Problematika bera, Euskal Herriko testuinguruan aplikatuz.

BIBLIOGRAFIA

- ALVAREZ, J.L. “Txillardegí” (2002). *Hacia una Sociolingüística Matemática*. Donostia: SEI (Soziolinguitika Klusterra).
- ALVAREZ, J.L., ISASI, X. & ALTUNA, O. (2000). *El uso de las lenguas en situaciones de contacto. Dossier del proyecto de mediación del uso del euskara a nivel de calle*. Donostia: SEI.
- APPEL, R. & MUYSKEN, P. (1996). *Bilingüismo y contacto de lenguas*. Barcelona: Ariel.

- ARRATIBEL, N. (1999). *Helduen euskalduntzean eragin duten prozesu psikosozialak: Motibazioaren errola* (Doktorego Tesia). Bilbao: UPV/EHU:
- ARRATIBEL, N., AZURMENDI, M.-J. & GARCIA, I. (2001). *Menpeko hizkuntzaren bizi-kemena*. Donostia: SEI & UEU.
- AZURMENDI, M.-J. (1988). Psicosociolingüística del contacto de lenguas. In *II. Euskal Mundu-Biltzarra. Euskara Biltzarra/II Congreso Mundial Vasco. Congreso de la Lengua Vasca. II.: Hizkuntza eta Gizartea/II: Lengua y Sociedad*. Vitoria/Gasteiz: Eusko Jaurlaritza/Gobierno Vasco.
- AZURMENDI, M.-J. (2000). *Psicosociolingüística*. Bilbo: UPV/EHU.
- AZURMENDI, M.-J., BACHOC, E. & ZABALETA, F. (2001). Reversing Language Shift: The Case of Basque. In J.A. Fishman (ed.), *Can Threatened Languages Be Saved?. Reversing Language Shift, Revisited: A 21st Century Perspective*. Clevedon: Multilingual Matters.
- AZURMENDI, M.-J., BOURHIS, R.A., ROS, M. & GARCÍA, I. (1998). Identidad etnolingüística y construcción de ciudadanía en las Comunidades Autónomas bilingües (CAB) de España. *Revista de Psicología Social*, 13, 3, 559-589.
- AZURMENDI, M.-J. & GARCIA, I. (2003). Planificación lingüística y construcción de ciudadanía. *2n Congrès Europeu sobre Planificació Lingüística / 2d European Conference on Language Planning*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- AZURMENDI, M.-J., LARRAÑAGA, N., ETXEPETELEKU, H., APALATEGI, J., SÁNCHEZ DE MIGUEL, M. & RUIZ, S. (2005). Construcción psicosocial de la identidad nacional y estrategias de aculturación en la Comunidad autónoma Vasca. In J.M. Sabucedo, J. Romay & A. López-Cortón (comps.), *Psicología Política, Cultura, Inmigración y Comunicación Social*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- AZURMENDI, M.-J. & LUQUE, M.-LL. (2005). The early acquisition-learning (at age 2-4) of Euskara (Basque) and the interdependence between general psychological development, family and school. In X.P. Rodríguez, A. Lorenzo-Suárez & F. Ramallo (eds.), *Bilingualism and Education: From the Family to the School*. München: Lincom Europa.
- AZURMENDI, M.-J. & MARTINEZ DE LUNA, I. (Issue Editors) (2005). *The Case of Basque: From the Past towards the Future. International Journal of the Sociology of Language*, 174 (número monográfico).
- AZURMENDI, M.-J. & MARTINEZ DE LUNA, I. (eds.) (2006). *The Case of Basque: Past, Present and Future*. Donostia/San Sebastián: Soziolingüistika Klusterra.
- BAT. *Soziolingüistika Aldizkaria*, 43, 2002: *Kale erabileraren IV. Neurketa*, 2001: *Emaitzak, azterketak, gogoetak*.
- BAT. *Soziolingüistika Aldizkaria*, 50, 2004: *Unibertsitatea eta euskara*.
- BAT. *Soziolingüistika Aldizkaria*, 53: *Euskararen erabileraren bilakaera*.
- BAT. *Soziolingüistikaren Aldizkaria*, 56, 2005: *Euskararen jabekuntza eskolan*.
- BAT. *Soziolingüistikaren Aldizkaria*, 60, 2006: *Unibertsitate aurreko hizkuntza ereduaren balorazioa eta proposamenak*.
- BAT. *Soziolingüistikaren Aldizkaria*, 61: *Unibertsitate mailako soziolingüistikaren irakaskuntza*.
- BAKER, C. & PRYS JONES, S. (1998). *Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education*. Clevedon: Multilingual Matters.
- BOURDIEU, P. (1994). *Language and Symbolic Power*. Cambridge, UK: Polity Press.
- CENOZ, J. & GENESEE, F. (1998). *Beyond Bilingualism. Multilingualism and Multilingual Education*. Clevedon: Multilingual Matters.
- CENOZ, J. & JESSNER, U. (eds.) (2000). *English in Europe: the acquisition of a third language*. Clevedon: Multilingual Matters.
- CENOZ, J. & LASAGABASTER, D. (2006). *Hizkuntzak ikasten eta erabiltzen*. Bilbao: UPV/EHU.
- Council of Europe/Conseil de l'Europe (1992). *European Charter for Regional or Minority Languages / Charte Européenne des langues régionales ou minoritaires*. Strasbourg: Council of Europe/Conseil de l'Europe.

- ETXEBERRIA, F. (1999). *Bilingüismo y Educación en el País del Euskara*. Donostia: Erein / (2001). *Elebitasuna eta Hezkuntza Euskararen Herrian*. Donostia: Ibaeta Pedagogia.
- Eusko Jaurlaritza/Gobierno Vasco (1999). *Euskara biziberritzeko Plan Nagusia / Plan General de Promoción del Uso del Euskara, 1998*. Vitoria/Gasteiz: Eusko Jaurlaritza/Gobierno Vasco.
- Eusko Jaurlaritza/Gobierno Vasco (2001). *Euskararen Jarraipena III, 2001 / La Continuación del Euskara III, 2001*. Vitoria/Gasteiz: Eusko Jaurlaritza/Gobierno Vasco.
- EXTRA, G. & YAGMUR, K. (ed.) (2004). *Urban Multilingualism in Europe. Immigrant Minority Languages at Home and School*. Clevedon: Multilingual Matters.
- FISHMAN, J.A. (1991). *Reversing Language Shift; Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages*. Clevedon: Multilingual Matters.
- FISHMAN, J.A. (ed.) (1999). *Handbook of Language & Ethnic Identity*. Oxford: Oxford University Press.
- FISHMAN, J.A. (2001). *Can Threatened Languages Be Saved?. Reversing Language Shift, Revisited: A 21st Century Perspective*. Clevedon: Multilingual Matters.
- GARCIA, I. (2000). *Euskararen erabileran eragiten duten prozesu psikosozialak: Identitate etnolinguistikoaren garrantzia* (Doktorego Tesia). Bilbao: UPV/EHU.
- GARCÍA, O., PELTZ, R., SCHIFFMAN, H. & SCHWEID FISHMAN, G. (2006). *Language Loyalty, Continuity and Change. Joshua A. Fishman's Contributions to International Sociolinguistics*. Clevedon: Multilingual Matters.
- GRIN, F. & VAILLANCOURT, F. (1999). *The cost-effectiveness evaluation of minority language policies: Case studies on Wales, Ireland and the Basque Country*. Flensburg: European Centre for Minority Issues.
- HAMERS, J. & BLANC, M. (1983). *Bilinguisme et Bilingualisme*. Bruxelles: Mardaga / (1989). *Bilingualism and Bilingualism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- HERDINA, Ph. & Jessner, U. (2002). *A Dynamic Model of Multilingualism*. Clevedon: Multilingual Matters.
- HOFFMANN, Ch. & YTSMA, J. (2003). *Trilingualism in Family, School and Community*. Clevedon: Multilingual Matters.
- HORNBERGER, N.H. & PÜTZ, M. (2006). *Language Loyalty, Language Planning and Language Revitalization. Recent Writings and Reflections from Joshua A. Fishman*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Kontseilua (2005). *Hizkuntza-eskubideen egoera Euskal Herrian, 2005ean*. Iruñea: Hizkuntza Eskubideen Behatokia.
- KROLL, J.F. & B. DE GROOT, A.M. (2005). *Handbook of Bilingualism. Psycholinguistic Approaches*. Oxford: Oxford University Press.
- LASAGABASTER, D. (2003). *Trilingüismo en la enseñanza. Actitudes hacia la lengua minoritaria, la mayoritaria y la extranjera*. Lleida: Milenio.
- LUQUE, M.-LI. (2003). *Adquisición-aprendizaje del euskara a través de la inmersión total precoz (2-4 años): Análisis psico-socio-lingüístico-pedagógico* (Tesis doctoral). Bilbao: UPV/EHU.
- MACKEY, W.F. (1976). *Bilingualisme et Contact des Langues*. Paris: Klincksieck.
- MARTÍNEZ DE LUNA, I. & BERRIO-OTXOA, K. (zuz.) (2000). *Etorkizuna Aurreikusten 99: Euskal Herido Gaztetxoak eta Euskara*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritza.
- NELDE, P., STRUBELL, M. & WILLIAMS, G. (1996). *Euromosaic. Production et reproduction des groupes linguistiques au sein de l'Union Européenne / Euromosaic. The Production and reproduction of the minority language groups in the European Union*. Bruxelles: Commission Européenne.
- ORO, J.M., VARELA ZAPATA, J. & ANDERSON, J.D. (2005). *Lingüística aplicada al aprendizaje de lenguas*. Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela.
- PASTOR CESTEROS, S. (2004). *Aprendizaje de segundas lenguas. Lingüística aplicada a la enseñanza de idiomas*. Alicante: Universidad de Alicante.

Universidad Euskal Herriko
del País Vasco Unibertsitatea

PSIKOLOGIA FAKULTATEA
FACULTAD DE PSICOLOGÍA

- PÜTZ, M., FISHMAN, J.A. & NEFF-VAN-AERTSELAER, J. (2006). *Along the Routes to Power. Explorations of Empowerment through Language*. Berlin: Mouton.
- SÁNCHEZ CARRIÓN, J.M. "Txepetx" (1987). *Un futuro para nuestro pasado. Claves de la recuperación del Euskara y teoría social de las Lenguas*. Donostia: Elkar.
- UPV/EHU (1999). *UPV/EHUko Euskararen Erabileraren Normalizaziorako II. Plangintza / II Plan de Normalización del Uso del Euskara en la U PV/EHU*. Bilbo: UPV/EHU.

"Multilingual Matters" argitaletxeko argitalpenak.

BAT. Soziolinguistika aldizkaria.

Bilingualism.

International Journal of Bilingual Education and Bilingualism.

International Journal of Multilingualism.

International Journal of the Sociology of Language.

Journal of Child Language.

Journal of Multilingual and Multicultural Development.

EBALUAKETA

Bilakaerazkoa, asteroko mintegietan parte hartuz, ala azterketaren bitartez.